

Plats: Viren Plan 1

Datum 10 april 2025

Tid: 18.00-20.00

Miljö- och klimatrådet i Österåkers kommun Agenda 2025-04-10

1. Mötet öppnas av ordföranden

Ordföranden öppnar mötet.

2. Godkännande av dagordning

Godkännande efter eventuella ändringar. Finns det fler punkter att ta upp?

Två övriga frågor lades till i dagordningen ang. nya avfallsförordningen och domen för Näsängen.

3. Val av sekreterare och justerare

Vem för anteckningar? Tobias Isaksson

Vem justerar? Björn Schulte-Herbrüggen

4. Åkerströmmens vattenvårdssamverkan

~~Ann Wahlström (vattensamordnare i Vallentuna) och Conny Söderström~~ berättar om Åkerströmmens vattensamverkan.

Presentationen bifogas med protokollet.

Svenska kyrkan håller i samarbete Naturskyddsföreningen **14 juni** en guidad tur runt sjön som omnämndes i presentationen. Föranmälan senast dagen innan **13 juni**. Information bifogas i utskicket av protokollet.

5. Inventering av förorenade områden

Maria Lindström (Miljö- och hälsoskyddschef) informerar om kommunens inventering av förorenade områden.

Presentation bifogas med protokollet.

6. Vattenprover av egen brunn

Maria Lindström informerar om vikten av vattenprover om man har egen brunn.

Mer information finns på kommunens hemsida:

[Provtagning av vatten från egen brunn](#)

7. Planering av höstens möten

Förslagsvis blir mötestillfället i september dedikerat till temat ”Energi”. Kommunen återkommer med förslag på mer konkretiserad dagordning.

Mötestillfället i november föreslås preliminärt handla om klimatanpassning, där miljöplanerare Markus Andersson från strategiska planeringsavdelningen kan presentera om kommunens arbete.

Kommunen är i färd med att projektplanera en ny översiktsplan. Det mest lämpliga mötestillfället för information och dialog kring denna fråga i miljö- och klimatrådet kommer att fastställas när projektplaneringen har nått längre.

”Rådighet” togs även upp som ett ämne att behandla vid ett framtida mötestillfälle.

8. Övriga frågor

- Nya avfallsförordningen

Önskan om mer information från Roslagsvatten om hur arbetet går och vilka datum/år det är som de olika faserna ska införas lyftes. Kommunen tar med sig frågan till Roslagsvatten för att se hur deras kommunikationsplanering kring det nya insamlingsansvaret ser ut.

- Näsängen – dom i Mark- och miljööverdomstolen

Frågan gällde vad för konsekvenser domen för kommunen. Svaret är att det just nu pågår analys av domen och vad den innebär för den fortsatta planeringen av kommunen och för pågående arbeten inom samhällsbyggnadsförvaltningen. När denna analys kommit längre kan information ges vid ett av höstens miljö- och klimatråd.

9. Nästa möte

Onsdag 24 september 18:00-20:00

10. Mötet avslutas

Verification

Transaction 09222115557545202125

Document

Miljö- och klimatråd Protokoll 250410

Main document

2 pages

Initiated on 2025-04-25 16:24:31 CEST (+0200) by Tobias Isaksson (TI)

Finalised on 2025-05-20 19:03:59 CEST (+0200)

Initiator

Tobias Isaksson (TI)

Österåkers kommun

Company reg. no. 212000-2890

tobias.isaksson@osteraker.se

Signatories

Björn Schulte-Herbrüggen (BS)

Österåkers kommun

bjorn.schulte-herbruggen@politik.osteraker.se

Signed 2025-05-08 21:57:11 CEST (+0200)

Isa Wiman (IW)

Österåkers kommun

isa.wiman@politik.osteraker.se

Signed 2025-05-20 19:03:59 CEST (+0200)

This verification was issued by Scrive. Information in italics has been safely verified by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

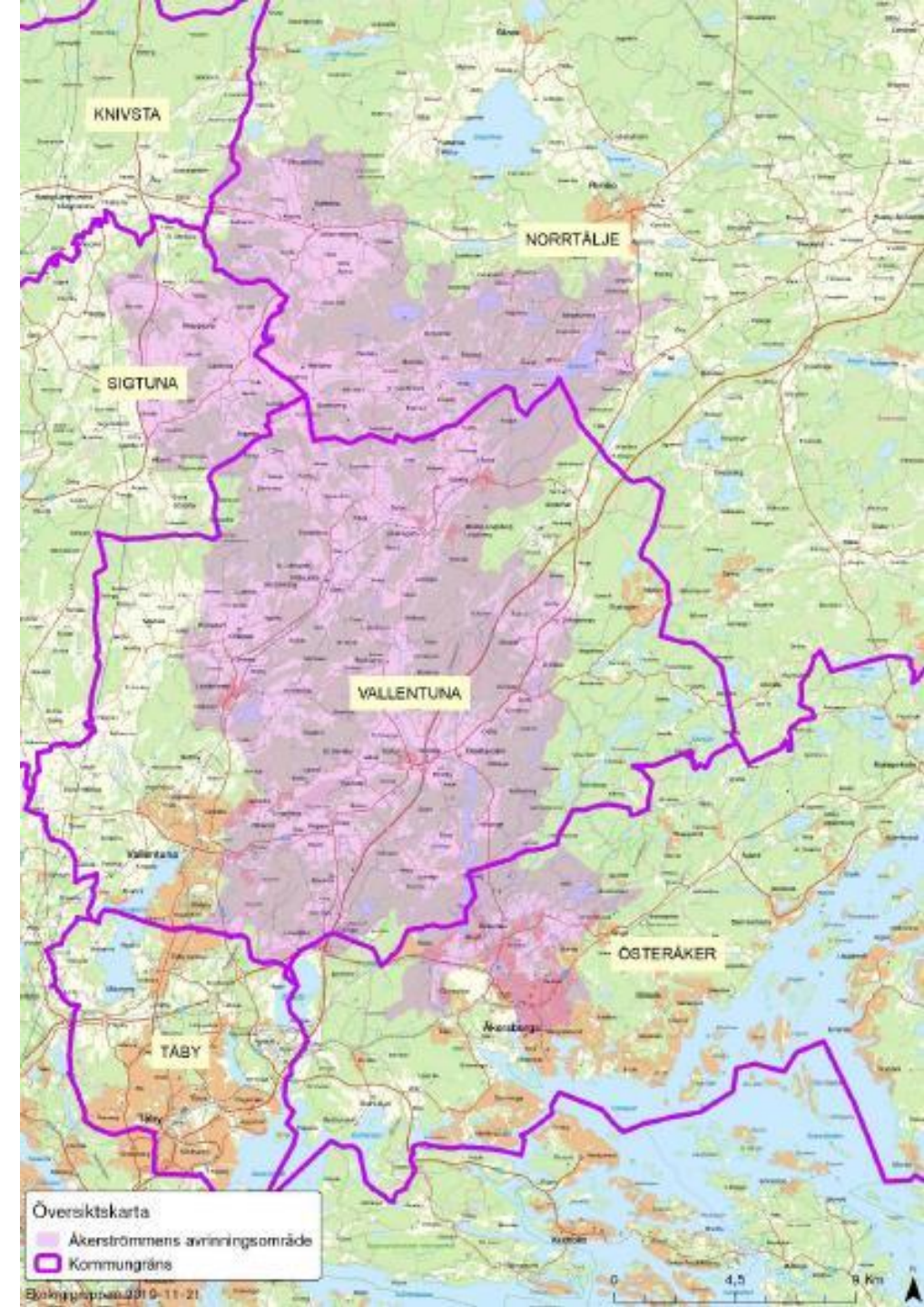
Information om Åkerströmmens vattenvårdssamverkan

Åkerströmmens
Vattenvårdssamverkan

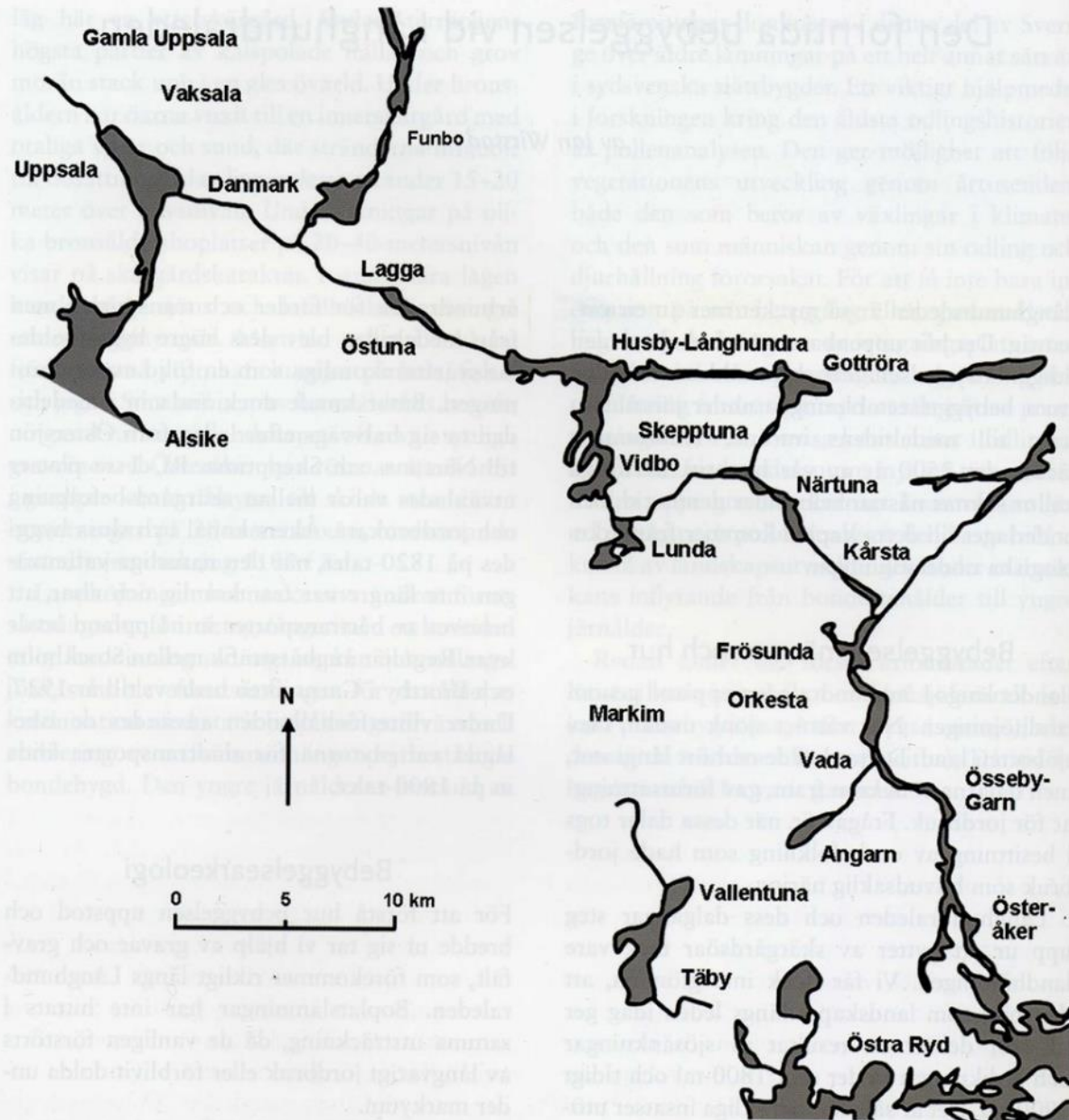
Åkerströmmen

- 42 km från Vattenledningssjön
Åkers kanal
- Flack fallprofil - 15 m på 40 km
- 397 km² avrinningsområde:
 - skog 53 %
 - jordbruksmark 28 %
 - hed- och myrmark 13 %
 - tätort 4 %
 - vattenyta 2 %
- Påverkat av övergödning,
dikning och sjösänkningar

Åkerströmmen

- Forna tiders farled, Långhundraleden

Figur 1. Långhundraledens sträckning genom Uppland från Östersjön till Uppsala vid övergången från järnålder till medeltid ungefär år 1000 e Kr, då Östersjöns vattenyta i detta område var 5 meter högre än idag. Östersjöns bräckta vatten gick då upp till Frösunda i den sydliga delen av leden och till Östuna i den nordliga delen. Ovanför 5-metersnivån innehöll leden enbart sötvatten i åar och uppdämda sjöar. Karta: Tage Sundqvist, Arbetsgruppen Långhundraleden, bearbetning Svante Berg.

Förhistoriska vattenvägar

Förhistoriska vattenvägar inom Stockholms län. Riksintresset Närtuna - Gottröra ligger i anslutning till flera av dåtidens viktiga färdstråk. Äldre tiders vägar följde väl-dränerade höglanta åslägen.

Vattenvårdssamverkan

- Samarbete mellan Norrtälje, Vallentuna och Österåkers kommun
- Politisk styrgrupp
- Årlig budget 150 000 kr/kommun
- Miljöprovtagning med särskild budget

Åkerströmmens
Vattenvårdssamverkan

Vattenvårdssamverkans målsättningar

1. Inom Åkerströmmens avrinningsområde har en permanent vattenvårdssamverkan etableras mellan kommuner och andra aktörer där erfarenhets- och kunskapsutbyte är centralt.
2. Vattenvårdssamverkan ska förebygga att vattenekosystemen inte försämras och att näringsläckage och utsläpp av föroreningar till yt- och grundvatten minskar.
3. Åkerströmmens vattenvårdssamverkan ska vara välkänt av boende, besökare och verksamma inom avrinningsområdet.

1. Mål för samverkan

Inom Åkerströmmens avrinningsområde ska en permanent vattenvårdsamverkan etablerats mellan kommuner och andra aktörer där erfarenhets- och kunskapsutbyte är centralt. Det beskrivs mer konkret i följande delmål:

1. Det finns en gemensam målbild över hur arbetet inom Åkerströmmen, som mellankommunalt avrinningsområde och resurs bör förvaltas.
2. Vattenvårdsamverkan främjar en hållbar och kostnadseffektiv förvaltning av vatten.
3. Vattenvårdsamverkan arbetar för att skapa dialog och mötesplatser inom avrinningsområdet.

2. Mål för åtgärdsarbete

Vattenvårdsamverkan ska förebygga att vattenekosystemen försämras och att näringsläckage och utsläpp av föroreningar till yt- och grundvatten minskar. Det beskrivs mer konkret i följande delmål:

1. Värden och funktioner i Åkerströmmens limniska miljöer bevaras och utvecklas för en ökad retention av näringsämnen och ökad biologisk mångfald.
2. Belastning från enskilda avlopp och dagvatten inom Åkerströmmen till recipient ska minska.
3. Belastning från lantbruk, skogsbruk och djurhållning inom Åkerströmmen till recipient ska minska.

3. Mål för kunskapsutbyte

Åkerströmmens vattenvårdsamverkan ska vara välkänt av boende, besökare och verksamma inom avrinningsområdet. Det beskrivs mer konkret i följande delmål:

1. Boende, besökare och verksamma är väl informerade om förvaltningen av vår gemensamma resurs vatten och dess betydelse för en hållbar utveckling.
2. Kunskapen hos aktörer inom Åkerströmmens avrinningsområde om vattnets värde som gemensam resurs ska öka.
3. Ökad kunskap hos aktörer, boende besökare och verksamma inom avrinningsområdet, om olika källor till belastning, möjliga åtgärder och vilka delar av avrinningsområdet som bör prioriteras.

Åtgärder under 2025

Projekt initierade av kommunerna:

- LOVA-projekt Åkerströmmen
 - utredning av markavvattningsföretaget
 - vattendragsvandringar och rådgivning i grupp
 - rådgivning och stöd till markägare för åtgärdsplanering
- Rådgivning till hästhållare för minskat näringsläckage
- Fiskevårdsåtgärd – risvasar i Garnsviken
- Smedbyån – åtgärda kulvertering

Åtgärder under 2025 forts.

Utlysning av medel från den gemensamma budgeten för åtgärdsprojekt, med målgrupp markägare, verksamhetsutövare och föreningar:

- Sparren - framtagande av Lokalt åtgärdsprogram (LÅP)
- Kontrollprogram för Helgösjön
- Våtmark i Lilla Garn

Dämme Sparren

Kvarndamm Sparren

Dämme Våtmark Malmby

Utløpp Malmby

Österåkers kyrka Bränslebäcken

Ny kyrksjö

Nya Slussen

Pumpstation Sätterfjärden

Dagvattendamm Margretelundsvägen

Margretelunds reningsverk

Åkerströmmens
Vattenvårdsamverkan

Norrvattens vattenreningsverk

Nästa projekt Svinningevägen?

Dike i Sigtuna mellan Skepptuna och Närtuna

foto tagit nära Högbro vägskäl, det vatten som rinner in i Holmbroån

Fredensborg, Högbro kvarn

Närtuna – Malmbylågpunktsområde (f.d. havsvik)

Foto tagit mot öster, mot Malmby

Foto tagit mot väster, mot Malmby

Billsta, biflöde och huvudfåran Holmbroån

Billsta, Fredriksberg (film finns men blev för tung)

Holmbroån norrut från Frösundavägen, nära Enberga

Lilla Benhamra, norra delen av Vadadalen

Lilla Benhamra. Våtmark som nu? Ska muddras

Norr om Vada. Norra betesmarkerna i Vadadalen översvämmade

Sparrens utlopp

Åkerströmmens
Vattenvårdsamverkan

Sparrens utlopp, sjötröskeln. Vattennivån i Lillån är över tröskeln.

Södra utloppet från Sparren, söder om tröskeln.

Miljöövervakning

- Påbörjades 2014
- Roslagsvatten AB bidrar
- Månatlig provtagning i huvudfåran
- Provtagning 2 ggr/år i Smedbyån
- 2025 görs analys av PFAS 11 vid punkterna P1, P3 och P4
- Tidigare år har analys av läkemedelsrester skett

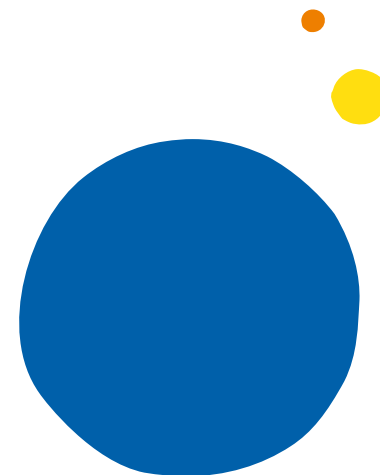

Skärgårdskommunen Österåker

– 1 100 öar, 93 mil strandlinje och ett lite härligare sätt att leva

Välkommen!

Regeringsuppdrag - PFAS inventering

Presentationens upplägg:

- PFAS-arbetet i Österåker
- Rekommendationer för enskilda brunnar
- Kort om PFAS i bekämpningsmedel/växtskydds medel

PFAS i Österåker

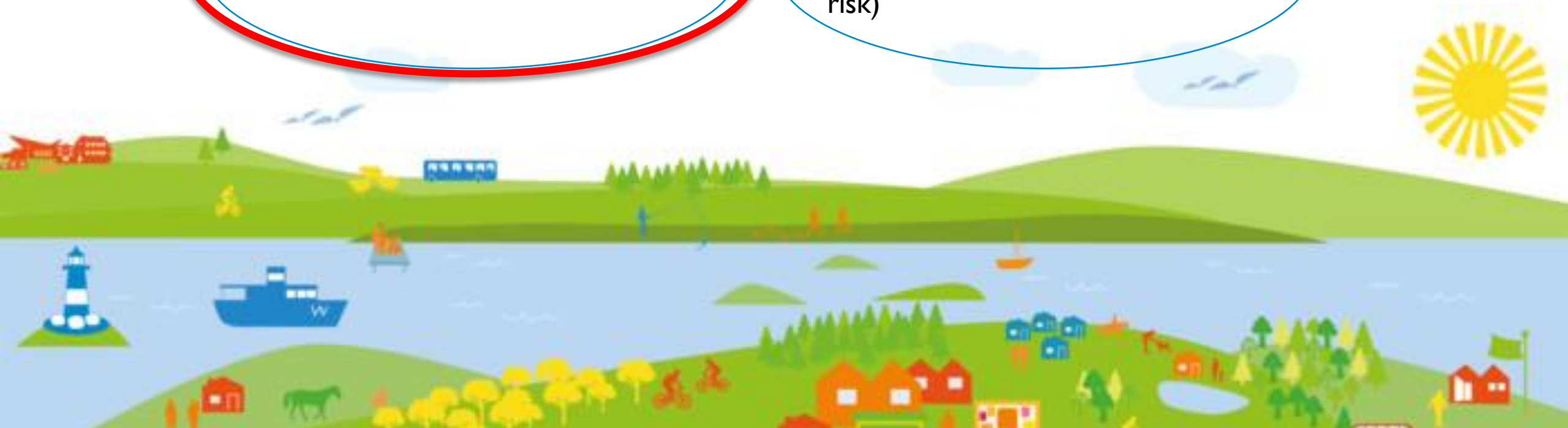
- Norrvatten som producerar kommunens vatten utför PFAS-analyser och deras vatten är under gränsvärdena. 2024 var det 3,1 ng/l för PFAS-4 .
- Kommunen har analyserat PFAS i delar av kommunens ytvatten. Huvuddelen av de uttagna proverna var över riktvärdena.
- Fd. brandstationen hade en brandövningsplats. Brandövningsplatsen är delsanerad men fortfarande kraftigt förorenad. Området ligger inom kommunalt VA. Tillsyn pågår.

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens arbete med PFAS

Förelägganden om inventering av
pågående miljöfarliga verksamheter

Inventering av nedlagda verksamheter
(prioriteringsordning baserat på PFAS-
risk)

Föreläggande om inventering

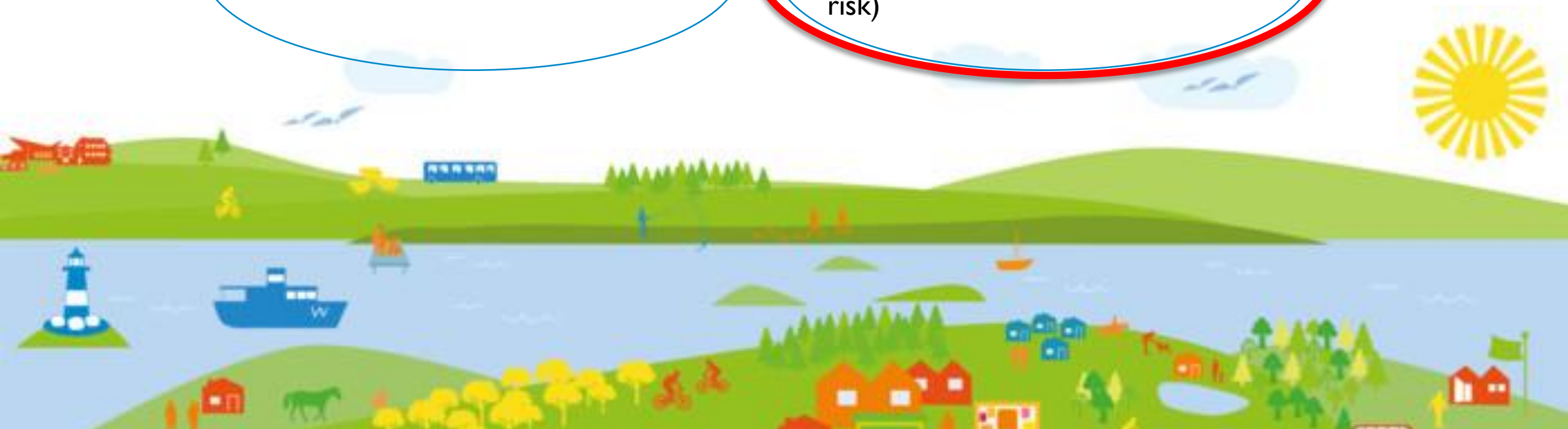
- Alla pågående anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter i kommunen ska genomföra en inventering enligt Metodiken för Inventering av Förorenade Områden (MIFO). Här ingår PFAS.
- Miljö- och hälsoskyddsavdelningen bedömer och fastställer riskklass utifrån inkommit underlag.
- Utifrån riskklasserna kan tillsynsbehovet prioriteras utifrån potentiella risker.

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens arbete med PFAS

Förelägganden om inventering av pågående miljöfarliga verksamheter

Inventering av nedlagda verksamheter (prioriteringsordning baserat på PFAS-risk)

Nedlagda verksamheter

Prioriteringsordning utifrån Naturvårdsverkets branschlista → Deponier i kommunen och nedlagda brandstationen

Inventering finns på många av dessa objekt men saknas provtagningsresultat – framförallt för PFAS

1. Förelägga tidigare verksamhetsutövare om undersökning (PFAS i stort fokus)
2. Bedöma eventuellt risk → förelägga om åtgärd krävs

Rekommendationer för enskilda dricksvattenbrunnar

Rekommendationerna framgår av Österåkers kommuns hemsida: [Provtagning av vatten från egen brunn - Österåkers kommun](#)

Under fjolåret analyserades 506 st enskilda brunnar. 110 st av dessa analyserade för PFAS. 7 st av dessa 110 st hade otjänligt dricksvatten på grund av PFAS.

Totalt 6 % av de som analyserat för PFAS hade otjänligt dricksvatten på grund av förhöjda halter PFAS.

Provtagning bör ske minst var tredje år oavsett om ni analyserar PFAS

Provtä PFAS

Speciellt om brunnen ligger på en plats där det exempelvis har brunnit, nära eller uppströms en plats där det brunnit under perioden år 1960 fram till idag, bör du kontrollera om du har PFAS i ditt dricksvatten.

Annat exempel är att om brunnen är i närområdet av en tidigare deponi bör den även provtas för PFAS.

Tips att nyttja kommunens avtal

Österåkers kommun har ett avtal med Eurofins och erbjuder rabatterade priser för brunnsvattenanalyser.

PFAS i bekämpningsmedel/växtskyddsmedel

- Miljö- och hälsoskyddsavdelningen (MHA) handlägger anmälningar från lantbruk och golfbanor om spridning av bekämpningsmedel.
- Förespråkar alltid minsta möjliga användning av medel.
- KEMI beslutar vilka bekämpningsmedel som är godkända att använda i Sverige.
- KEMI är myndigheten som bör kontaktas för vidare frågor om PFAS i bekämpningsmedel/växtskyddsmedel.
- MHA ställer krav på provtagning av vatten på golfbanorna under 2025 där PFAS b.l.a. ingår

Frågor?

Hör av er till
[miljoskydd@ost
eraker.se](mailto:miljoskydd@ost
eraker.se)

Tack!

Österåkers kommun
Alceahuset, Hackstavägen 22
184 86 Åkersberga
08-540 810 00
servicecenter@osteraker.se
osteraker.se

